

Zo ging dat ...

... in Limburg in 1843: vaststelling van het model van de wegwijzers

In de jaren '40 van de negentiende eeuw was de verbetering van de wegeninfrastructuur één van de speerpunten van het beleid van zowel de nationale, de provinciale en verschillende gemeentelijke overheden. Er werd zwaar geïnvesteerd in de aanleg van kasseiwegen – die echter gezien de beperkte middelen traag vorderde – en in de bekieseling van onverharde wegen. Ook administratief werd er op dit vlak belangrijk werk verricht. Het belangrijkste resultaat op dit vlak is de atlas van de buurtwegen die in elke gemeente opgesteld werd.

De verharding van de wegen was het voornaamste werk dat moest geschieden om onze dorpen bereikbaar te maken voor de buitenwereld, en ook om het vlot verkeer van landbouwproducten naar de stedelijke markten mogelijk te maken. Voor wie niet van de streek is, volstaan verharde wegen niet om op de Limburgse heide of in het heuvelende Haspengouw zijn weg te vinden. Wegwijzers, waarvan er nu langs onze wegen te pas en te onpas staan, maar die toen nog een grote zeldzaamheid waren, moesten het vernieuwde wegennet helemaal af maken. Zoiets als de blauwe knooppuntborden langs onze fietspaden.

De buurtwegen waren ingedeeld in klassen, en de belangrijkste buurtwegen werden buurtwegen van *grote communicatie* genoemd. Het provinciaal reglement schreef voor dat de gemeentebesturen bij elk kruispunt van dit soort wegen een wegwijzer moesten plaatsen. Om te voorkomen dat er wegwijzers in alle maten en kleuren zouden opduiken, legde de bestendige deputatie op 25 oktober het model ervoor vast. Een beschrijving van het model, met een plan, werd gepubliceerd in het *administratief memoriael*, het bestuurstijdschrift van het provinciebestuur dat aan elk gemeentebestuur bezorgd werd.

De wegwijzers bestonden uit een vierkante eikenhouten paal met een breedte van 23 centimeter en een lengte van 3 meter

80 centimeter. Hij moest 1 meter 30 diep ingegraven worden, zodat het zichtbare gedeelte nog 2 meter 50 hoog was. Op 37 centimeter van de top van de paal moesten de richtingwijzers geplaatst worden: eikenhouten planken met een breedte van 5 centimeter, een hoogte van 20 centimeter en een lengte naargelang de lengte van de plaatsnaam die er op vermeld moest worden.

De palen en de borden met de plaatsnamen moesten met witte olie verf bestreken worden, en de namen van de gemeenten waarnaar de wegen leidden, en de afstand tot die plaatsen, moesten met letters van 8 centimeter in zwarte verf op de armen van de wegwijzer aangebracht worden.

Administratief memoriael, 1843, nr. 194

Buurtwegen – Wegwijzers

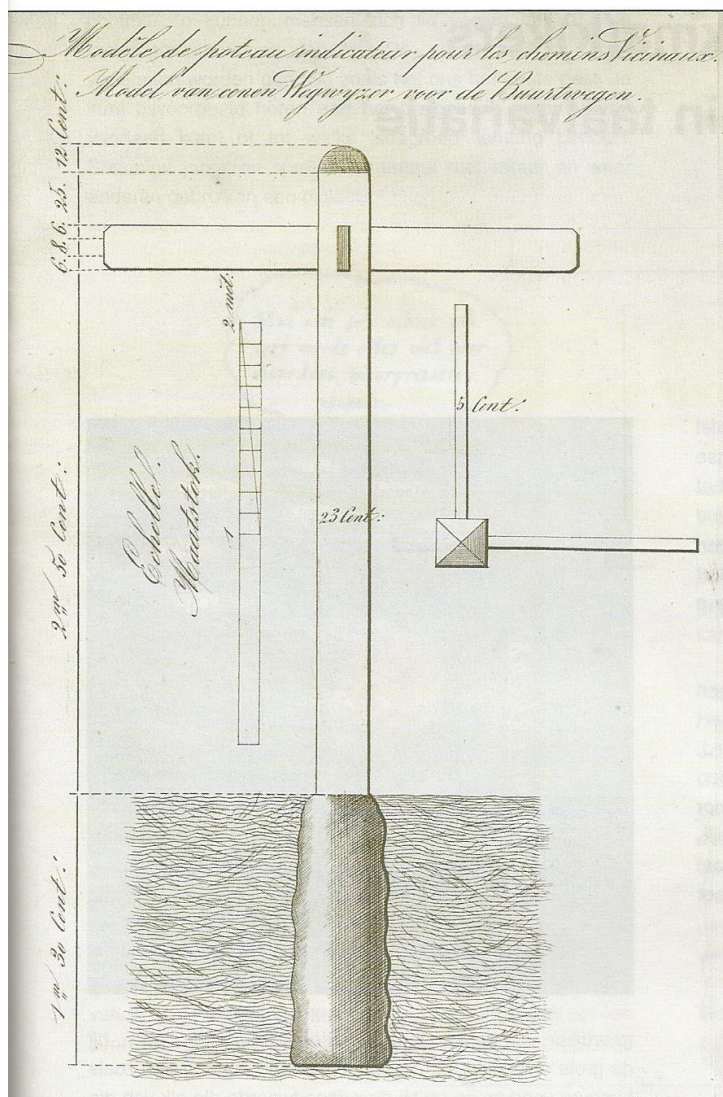
Hasselt, den 25 oktober 1843.

De permanente deputatie,

Gezien artikel 63 van het provinciaal reglement over de buurtwegen van den 26 july 1843, luidende als volgt: "Overal waer de buurtwegen van groote communicatie zich kruissen of doorsneden zyn door andere wegen, zullen de gemeentebesturen plaetzen palen met armen conform aen het model weld door de permanente deputatie zal bepaeld worden, met aenwyzing op eene leesbare wyze van de gemeenten naer welke die wegen zich begeven, alsmede hunnen afstand van gemelde palen."

Willende de uitvoering dezer verordening verzekeren, Besluit:

Art. 1 De wegwijzers zullen gemaakt worden volgens hiervengangaende model. Dezelve zullen zyn van eikenhout, en gebrand op den voet, en zullen eene lengte hebben van eenen

meter dertig centimeters in den grond. Deze wegwyzers moeten drie mael met grauwwitte olie verf overstreken worden. De namen der gemeenten en derzelver afstanden in kilometers zullen met zwarte letteren geplaetst worden op de armen der wegwyzers, zoodanig dat de letteren en cyffers ter grootte van acht centimeters, nog eene ruimte van onder en van boven laten van zes centimeters.

Art. 2 De kosten voorspruitende uit de vervaerdiging van de wegwyzers zal geimputeerd worden op het speciaal fonds der buertwegen van 1844, en by geval hetzelfde zoude ontoereikend zyn, een heffing by wyze van voorschot wordt geautoriseerd uit de gewone fondsen van de begrooting, mits deze heffing te herstellen in 1845.

Art. 3 De kommissarissen der buertwegen zyn byzonderlyk belast met het toezigt van de uitvoering van deze bepalingen, en van ons verslag te doen, binnen de zes maanden, van de middelen die in gebruik zullen zyn gesteld door de gemeentebesturen.

Art. 4 Het tegenwoordig besluit zal in het Memoriael administratief geplaetst worden.

Gedaen in zitting te Hasselt, op dag, maand en jaer als boven.

Tegenwoordig: de HH gouverneur, voorzitter, Hechtermans, Bovy, De Bellefroid, Marschal, De Cecil en Monville, leden, deze laetste functie doende van provincialen griffier, welke op de minuet geteekend hebben.

De permanente deputatie,
Baron De Schiervel

Rombout Nijssen
Rijksarchief
Hasselt